

НАЗВИ ТВОРІВ ФЕДОРА ПОТУШНЯКА ЯК ВИЯВ МОВОТВОРЧОСТІ

Наталія Венжинович

*доктор філологічних наук,
професор кафедри української мови
Ужгородський національний університет
ORCID ID 0000-0002-0230-4118
natalie.venzhynovych@uzhnu.edu.ua*

Ганна Сньозик

*аспірантка кафедри української мови
Ужгородський національний університет
ORCID ID 0000-0002-1572-7064
hanna.snozyk@uzhnu.edu.ua*

Ключові слова: *мовна картина світу, мовна особистість, мовотворчість, назва твору, ономастика, Федір Потушняк, поетичний твір, художнє мовлення.*

У статті представлено назви художніх творів Федора Потушняка як об'єкт ономастичного дослідження. Здійснено аналіз назв поетичних текстів відомого закарпатського письменника, що вражають образністю, оригінальністю і містять особливе смислове навантаження. Об'єктом дослідження стала мовотворчість Федора Потушняка, а предметом – номінації назв у різних його поетичних збірках. У статті застосовано методи наукового дослідження, що зумовлені специфікою досліджуваного матеріалу, а саме: описовий метод із застосуванням основних його прийомів (спостереження, інтерпретація, узагальнення) та компонентний і контекстуально-інтерпретаційний методи. У ході нашої роботи було проаналізовано теоретичні та методологічні засади ономастики та визначено підходи до аналізу мовотворчості Федора Потушняка. У результаті проведеної наукової розвідки з великої кількості аналізованого матеріалу було виділено декілька лексико-тематичних груп: назви творів, які вказують на об'єкт чи предмет зображення у творі; назви квітів, дерев та їх ознак; назви місця призначення; назви, що позначають місце дії твору; назви, що так чи інакше або ж умовно окреслюють жанр твору; назви, що вказують конкретно на героя твору чи його особливості; назви, що вказують на час дії, яка відбулася, відбувається чи буде відбуватися. Зазначено, що найбільшу групу становлять назви художніх творів, які вказують на об'єкт чи предмет зображення у творі. Це свідчить про те, що автор хотів сфокусувати увагу на головному образі чи мотиві твору. Наголошено також на тому, що письменник у назвах художніх творів використовував значну кількість абстрактної лексики, яка надає додаткового смислу, що закладений саме у назві твору і може бути розтлумачений через власні асоціації й домисли. Крім цього, відзначено й те, що у Федора Потушняка є чимало художніх творів, які мають так звані «технічні назви» і цей аспект мовотворчості письменника потребує детальнішого опрацювання в майбутньому.

THE TITLES OF FEDIR POTUSHNIAK'S WORKS OF ART AS MANIFESTATIONS OF LANGUAGE CREATION

Natalia Venzhynovych

Doctor of Philology,

Professor of the Ukrainian Language Department

Uzhhorod National University

Hanna Snozyk

Postgraduate student of the Ukrainian Language Department

Uzhhorod National University

Key words: *language world model, language personality, language creativity, title of the work, onomastics, Fedir Potushniak, poetic work, artistic speech.*

The article presents the titles of Fedir Potushniak's works of art as an object of onomastic research. An analysis of the names of poetic texts in the language of Fedir Potushniak, which impress with their imagery and originality and carry a special semantic load, is made. The object of research was Fedir Potushniak's language work, and the subject was nominations of titles in the poet's various poetry collections. The following methods of scientific research are used in the work, which are conditioned by the specificity of the researched material, namely: the descriptive method using its main techniques (observation, interpretation, generalization) and component and contextual-interpretive methods. In the course of our work, theoretical and methodological foundations of onomastics were analyzed and approaches to the analysis of Fedir Potushniak's language creation were determined. As a result of the work carried out, several lexical and thematic groups were selected from the large amount of analyzed material: names of works that indicate the object or subject of the image in the work; names of flowers, trees and their signs; destination names; names denoting the place of action of the work; names that one way or another or conditionally outline the genre of the work; names that specifically indicate the hero of the work or its features; names indicating the time of an action that has taken place, is taking place or will take place. It is noted that the largest group is the names of works of art, which indicate the object or subject of the image in the work. This indicates that the author wanted to focus attention on the main image or motif of the work. It is also emphasized that the writer used a large amount of abstract vocabulary in the titles of the works of art, which provides additional meaning, which is embedded in the title of the work itself and can be interpreted through one's own associations and conjectures. In addition, it was noted that Fedir Potushniak's language work has a considerable number of works of art that have so-called «technical names» and this aspect of the writer's language work needs to be studied in more detail in the future.

Вступ. Відомо, що твір починається з назви. Принаймні для читача, а нерідко – і для самого письменника. Назва акумулює в собі художній задум, ідейний зміст твору, становить його візитну картку. Назви художніх творів, особливо назви неочевидні, часто так чи інакше коментуються у розвідках, присвячених вивченню особливостей тих чи тих творів. Однак це дослідження, що встановлює зв'язки назви із твором, але не встановлює властивостей самих назв. Дослідження ж іншого плану – такі, що зіставляють не назву з твором, а одну назву з іншою, вони спеціально присвячуються назвам творів – таких досліджень

у вітчизняній науці майже немає. Якщо шукати в творі найважливіше слово чи словосполучення, то ним, безперечно, треба визнати назву твору. Проте на сьогодні вивченню саме цього аспекту ономастики вітчизняні літературознавці, а особливо мовознавці приділяють недостатню увагу. Тому здійснення саме ономастичного підходу до вивчення назв творів вважаємо назвичайно потрібним і актуальним.

Матеріали та методи. У процесі роботи застосовано такі методи наукового дослідження, які зумовлені специфікою досліджуваного матеріалу, а саме: описовий метод із застосуванням

основних його прийомів (спостереження, інтерпретація, узагальнення) та компонентний і контекстуально-інтерпретаційний методи.

Результати та обговорення. Теоретичні та методологічні засади ономастики закладено в наукових працях Л. Белея, М. Карпенка, Ю. Карпенка, М. Торчинського та ін., які становлять міцний фундамент для подальших наукових розвідок. Першою назвознавчою студією є наукова праця М. Павлюка, присвячена назвам поезій П.Г. Тичини (Павлюк, 1962: 264–267). Становлення української академічної ономастики пов'язане з ономастичними студіями І.М. Железняк, А.П. Корепанова, Л.Т. Масенко, А.П. Непокупного, В.В. Німчука, О.С. Стрижака, К.К. Цілуйко. Із загальним розвитком науки формуються осередки, де ономастика розвивається найактивніше. Сьогодні в Україні існують три ономастичні школи: «...а саме Одеська, Донецька й Ужгородська» (Янчура, 2018: 49–50).

Назва твору як ономастичний елемент, є одиницею лексичного рівня, незалежно від того, чи вона виражена словом, чи словосполученням, чи цілим реченням. Як елемент твору його назва входить до структури, до мовної тканини твору, тобто є одиницею синтаксичного рівня, причому так само незалежно від форми свого вираження. На цьому останньому рівні назва твору завжди є реченням – найчастіше називним, але нерідко й реченням іншого типу (За А.М. Пешковським) (Карпенко, 2008: 30). Ю. Карпенко вважає, що назви творів – це власні назви (Карпенко, 1969: 28). Науковець розвиває своє твердження й аргументує це тим, що назва твору є його власним іменем, тобто відношення між назвою і твором у принципі такі ж, як відношення між іменем і людиною або між топонімом і географічним об'єктом. Ця властивість назв творів об'єднує їх з іншими розрядами власних назв і дозволяє так чи інакше, переносити на назви творів результати і методи загальної ономастики. Водночас назва твору є його елементом, його складником. У цьому полягає специфічна особливість назв творів, яка відрізняє їх і від усіх інших розрядів власних назв. Тут маємо унікальну для ономастики ситуацію, коли і назва, і об'єкт називання мають однакову форму вираження – мовну, словесну. Тому-то перенесення на назви творів результатів і методів, будь-яких закономірностей загальної ономастики має супроводжуватись істотними корективами і здійснюватися дуже обережно (Карпенко, 2008: 30).

«Пошуки відповіді на питання, чому даний твір названий так, а не інакше, що означає його назва, дещо умовно можна назвати етимологічним підходом до вивчення назв творів. Умовно тому, що йдеться про творчу, стилістичну «етимологію», про етимологію предметну, речову, а не

словесну. Словесно назви творів майже завжди цілком прозорі» (Карпенко, 2008: 30). Скажімо, назви Потушнякових поезій «Книга» (Потушняк, 2007: 34), «Промені» (Потушняк, 2007: 99), «Дзеркало» (Потушняк, 2007: 99), «Краєвид» (Потушняк, 2007: 100), «Хмари» (Потушняк, 2007: 131), «Пожежа» (Потушняк, 2007: 144), «Каміння» (Потушняк, 2007: 150), «Зоря» (Потушняк, 2007: 216), «Води» (Потушняк, 2007: 242), «Кораблі» (Потушняк, 2007: 260) та ін. є цілком прозорими в тому розумінні, що в них використано звичайні, загальновідомі слова української мови, такі як *книга, промені, дзеркало, краєвид, хмари, пожежа, каміння, зоря, води, кораблі*. Проте знаходимо у мовотворчості Федора Потушняка й поодинокі назви художніх творів, які становлять труднощі і для словесної, і для мовної етимології. Наприклад: «Макбетова ніч» (Потушняк, 2007: 171), «Саломея» (Потушняк, 2007: 173), «Блоксберг» (Потушняк, 2007: 180), «Пантарей. Віл» (Потушняк, 2007: 200), «Навщива» (Потушняк, 2007: 215), «Пустовінь» (Потушняк, 2007: 243), «Вугілії» (Потушняк, 2007: 261).

З предметної точки зору питання змісту стає значно складнішим, а прозорість назви дуже часто зникає. «Добра назва ніби вузлом зв'язує різні мотиви твору, її зв'язки з твором виявляються складними і багатошаровими» (Карпенко, 2008: 31). За вимогами єдності назв, наприклад, у рукописній збірці Федора Потушняка «Пори року» (1928 р.) підрозділи збірки (цикли) одержують назви пір року: *весна, літо, осінь, зима*: «Весна» (Потушняк, 2007: 25), «Літо» (Потушняк, 2007: 26), «Осінь» (Потушняк, 2007: 27), «Зима» (Потушняк, 2007: 30). Назви пір року наявні і в інших збірках поета: як назви окремих поезій, так і як назви розділів (циклів) збірок. Зокрема, у рукописній збірці «Тіні»: «Весна» (Потушняк, 2007: 182), «Осінь» (Потушняк, 2007: 184); у рукописній збірці «Літо»: «Літо» (Потушняк, 2007: 188); рукописній збірці «Сонцедзвін»: «Зима» (Потушняк, 2007: 266); у рукописній збірці «Мій сад»: «Зима» (Потушняк, 2007: 296). Проте у першій рукописній збірці єдність, якщо брати за показник назви пір року, є найбільшою. В усіх наступних збірках за цим критерієм єдність втрачена.

Вважаємо, що назва твору дуже часто вказує на важливі змістові лінії, тобто вона перебуває у прямому взаємозв'язку із самим текстом твору. Наприклад: «Незнана й неземна» (Потушняк, 2007: 111), «Жінка в чорнім узенька безконечність» (Потушняк, 2007: 146), «Глибокий біль німа тюрма» (Потушняк, 2007: 147), «Богові з тілом вола» (Потушняк, 2007: 219), «Пес господень» (Потушняк, 2007: 306), «Раб богів» (Потушняк, 2007: 308), «Тишина площі в місті» (Потушняк,

2007: 309). Подані приклади назв художніх творів Федора Потушняка становлять собою групу назв, що виділяють якусь художню деталь або формулюють ідею твору. Таким чином, можемо говорити про те, що поет не нав'язує думки вже самим заголовком, а веде до власних умовиводів через структуру мовної тканини художнього твору.

Спостерігаємо також, що дуже часто поетичні твори іменовані таким чином, коли назва сформована із частини першого рядка поезії. Наприклад, поезія «Осінь» із рукописної збірки «Пори року»: «Осінь громами проходить...» (Потушняк, 2007: 27); поезії «Гість», «Книга», «В таємнім замку» із рукописної збірки «Поезії»: «Таємний *гість* крадешь вночі...» (Потушняк, 2007: 32), «Є тайна *книга* у богів» (Потушняк, 2007: 34), «В таємнім замку ніч панує...» (Потушняк, 2007: 35); поезії «Чудо», «Книга», «Ніч», «Голуб-день» зі збірки «Таємні вечори»: «Породилось *чудо* із попелу днів...» (Потушняк, 2007: 69), «У чорній *книзі* на столі...» (Потушняк, 2007: 79), «Ніч дзвонить дзвонами октав...» (Потушняк, 2007: 80), «Як краплі ртуті, *голуб-день*» (Потушняк, 2007: 84); поезії «Промені», «Сон», «Зелена луна», «Очі богині» із збірки «Можливості»: «Як коп'є *промін*ь – ткане серце з них» (Потушняк, 2007: 99), «Мені приснився *сон*, що давно мертвий я...» (Потушняк, 2007: 99), «Зелена в горах зродилась *луна*...» (Потушняк, 2007: 103), «Прекрасні *богині* сапфірнії *очі*...» (Потушняк, 2007: 105); поезія «На білих скалах» із збірки «На білих скалах»: «*На білих скалах* в труні злоти мрій...» (Потушняк, 2007: 116); поезії «Далекі дзвони», «Саломея» зі збірки «Терези вічності»: «*Далекі дзвони* – дивно-ясні дзвони...» (Потушняк, 2007: 170), «*Саломея!* У далях привид ночі...» (Потушняк, 2007: 173); поезії «Осіній день», «Блоксберг», «Весна» із рукописної збірки «Тіні»: «Був так прекрасний *день осінній сей*...» (Потушняк, 2007: 179), «Вогневий змії на *Блоксбергу* високо...» (Потушняк, 2007: 180), «Як мені тебе, *весно*, назвати...» (Потушняк, 2007: 182); поезія «Забутий цвинтар» із рукописної збірки «Літо»: «Там, за селом, *забутий цвинтар*, спить...» (Потушняк, 2007: 193); поезії «Чорний ангел», «Ти...», «Нива...», «Земле...», «Сон», «Сфінкс», «Ти», «Зайчур» із рукописної збірки «Сонцедзвін»: «То *чорний ангел* в ясний день...» (Потушняк, 2007: 198), «За мною *ти* стоїш, глядиш, ідеш...» (Потушняк, 2007: 211), «Я йду по тобі добра, рідна *ниво*...» (Потушняк, 2007: 213), «Таємні дзвони, *Земле*, п'єш із тиші» (Потушняк, 2007: 214), «Віщий *сон* приснився їм...» (Потушняк, 2007: 228), «Я *Сфінкс!* Я *Сфінкс!* – мене не розгадають» (Потушняк, 2007: 230), «*Ти* к нам ідеш, як тінь прозора світла» (Потушняк, 2007: 241), «Йде слота з гір... Приятель мій *Зайчур*» (Потушняк, 2007: 244); поезії

«Пам'ятник», «Наше свято», «Кісьба», «Щастя» із поезій у повоєнній пресі: «Малий у боці *пам'ятник* забутий...» (Потушняк, 2007: 285), «Перший Травень – *наше свято*...» (Потушняк, 2007: 286), «Лунають дзвони кіс – лугами йде *кісьба*...» (Потушняк, 2007: 288), «Ми *щастя* шукачі. Із моря та з долин...» (Потушняк, 2007: 289); поезії «Час», «Пес господень», «Старий солдат» із останніх поезій: «*Часе* – ти пустота!» (Потушняк, 2007: 306), «Я *пес господень*» (Потушняк, 2007: 306), «*Старий солдат*...» (Потушняк, 2007: 316).

Зовсім не випадково науковці іноді дискутують із приводу сенсу назви того чи того твору. З одного боку, назва твору мотивується самим його змістом, породжується його суттю, а з іншого, – традиція, – індивідуальні уподобання письменника, ті чи ті обставини, іноді просто випадкові. «Встановлення предметної етимології назв художніх творів є, очевидно, головною проблемою, головною метою вивчення цих назв. Однак досвід топоніміки вчить, що етимологічний (чи історико-етимологічний) підхід до власних назв потребує значних підготовчих робіт, без таких робіт він не дає потрібних результатів. Перше ніж братися за етимологію назви, доцільно спочатку вивчити її будову, встановити внутрішні особливості назв, розглянути не поодинокі, а в сукупності, в системі. Тому можна запропонувати й структурно-синхронічний підхід до назв творів, який, не оминаючи зв'язків назви з відповідним твором, зосереджує увагу на виявленні прикмет, особливостей, організації самих назв творів» (Карпенко, 2008: 30).

На думку Ю. Карпенка, художній твір може мати назву, а може її не мати. Останнє трапляється (якщо говорити про завершені твори) тільки у віршах, причому переважно ліричних. Для ліричного вірша знайти назву нелегко, іноді й неможливо. Сума почуттів і настроїв, гра відтінків і нюансів, виражених поетом, далеко не завжди піддається стислому сформулюванню, позначенню якогось назвою. У мовотворчості Федора Потушняка чимала кількість віршів без назви. Проте, так звані, «безіменні твори» теж якось потрібно називати, передусім для того аби можна було легко відшукати твір у змісті книжки чи зробити покликання та той чи інший, у нашому випадку, художній твір. У такому разі, як показує практика, з'являються, так звані, «технічні назви», для яких використовується перший рядок вірша. Ю. Карпенко в цьому випадку підкреслює, що «подібне іменування є чисто умовним позначенням, саме технічною назвою, і його не можна плутати зі справжніми, визначеними автором назвами творів» (Карпенко, 2008: 31).

Значне поширення безіменних творів і відповідно їх технічних назв (вказемо тут і на

традицію іменування творів фольклорної поезії, теж, по суті, безіменних) призводить до того, що іноді поети самі визначають назвою вірша перший його рядок, тобто користуються, власне кажучи, технічними назвами. Цей спосіб іменування властивий і поетичним творам Федора Потушняка. Наприклад, у збірці «Далекі вогні» усі поезії неіменовані, мають тільки «технічні назви»: «*З мряки в світло ждем відходу...*» (Потушняк, 2007: 38), «*До мене духи завітали...*» (Потушняк, 2007: 38), «*В далеких горах над гряними...*» (Потушняк, 2007: 40), «*Безмежна озер глибина...*» (Потушняк, 2007: 40), «*Перед мною в ніч заляту...*» (Потушняк, 2007: 40), «*Бродили тихими садами...*» (Потушняк, 2007: 41), «*Північний дух розтяг у тіні...*» (Потушняк, 2007: 41), «*Замовкла пісня в дебрях ночі...*» (Потушняк, 2007: 42), «*Ніч у полі, непогода...*» (Потушняк, 2007: 42), «*В селі сусіднім чути дзвін...*» (Потушняк, 2007: 43), «*Ясне злото нив хвилює...*» (Потушняк, 2007: 43), «*Місяць ясний в небі сяє...*» (Потушняк, 2007: 44), «*В світлу з сталі вбраний броню...*» (Потушняк, 2007: 44), «*На неба край в коралях...*» (Потушняк, 2007: 45), «*Зір дорогою в просторі...*» (Потушняк, 2007: 46), «*Спить дзвіниця у сіяння...*» (Потушняк, 2007: 46), «*Полум'я гасне, осінні ночі...*» (Потушняк, 2007: 46), «*Човен у далечі пливе...*» (Потушняк, 2007: 47), «*Над морем чорна тінь плила...*» (Потушняк, 2007: 47), «*В простори чорні мрак крадеться...*» (Потушняк, 2007: 47), «*Над світом чорні йдуть змії...*» (Потушняк, 2007: 48), «*Під снігами поле спить...*» (Потушняк, 2007: 48), «*Зламани лучі – розсіяні лучі...*» (Потушняк, 2007: 49), «*У серцю віще слово в'ється...*» (Потушняк, 2007: 49), «*Ти далеко. Ніч в сяєві...*» (Потушняк, 2007: 50), «*Зелений ліс дрімає в далі...*» (Потушняк, 2007: 50), «*Бездонність вечірня зоріс...*» (Потушняк, 2007: 51), «*Блакитним вітрилом в лісовій імлі...*» (Потушняк, 2007: 51), «*Ніжно прекрасна біла лелія...*» (Потушняк, 2007: 52), «*Понурий рідний дім...*» (Потушняк, 2007: 52), «*На горах вічних перелісиц...*» (Потушняк, 2007: 53), «*На гранітній площі, на вершинах...*» (Потушняк, 2007: 53), «*Ти ніжна, мрії припливли...*» (Потушняк, 2007: 53). Проте вчені такий спосіб іменування художніх творів вважають не зовсім правильним. Адже таким чином важко виявити основні особливості назв творів, групувати їх чи класифікувати.

Науковці нині дискутують стосовно того, за якими критеріями оцінювати назви творів. З огляду на об'єктивність пошуків, можемо говорити про те, що дуже часто ні якість, ні популярність самого твору автоматично не свідчать про високу якість назви. В цьому аспекті зазначимо, що можливою є й відсутність зв'язку між рівнем твору і якістю назви. «По-перше, назва твору має

бути лаконічною. Довгі назви вийшли з моди ще у XVIII ст., а XX століття взагалі запровадило моду міні, що обмежується одним-двома словами. По-друге, і всупереч першому, назва твору повинна мати велике змістове навантаження. В кінцевому рахунку справа зводиться до зв'язків назви з твором, про які йшлося вище. Назва тим ліпша, чим більший шматок змісту твору, його духу і тональності вона виражає, чим більше у неї ліній зв'язку з твором. Назва тим ліпша, чим вона менша і чим більше несе в собі художньої інформації» (Карпенко, 2008: 33).

Застосування цих обох критеріїв до назв художніх творів Федора Потушняка свідчить про високий рівень та високу якість назв. Зазначимо, що поет іменуванню власних творів надає особливого значення. Іноді їх навіть неіменуючи, для того, аби читач сам утворив власну асоціативну назву.

Із проаналізованих назв художніх творів, які іменовані самим автором, виділяємо такі лексико-тематичні групи: назви творів, які вказують на об'єкт чи предмет зображення у творі; назви квітів, дерев та їх ознак; назви місця призначення; назви, що позначають місце дії твору; назви, що так чи інакше або ж умовно окреслюють жанр твору; назви, що вказують конкретно на героя твору чи його особливості; назви, що вказують на час дії, яка відбулась, відбувається чи буде відбуватися.

Назви творів, які вказують на об'єкт чи предмет зображення у творі: «Темні вечори» (Потушняк, 2007: 66), «Рідний краєвид» (Потушняк, 2007: 71), «Дві зірки» (Потушняк, 2007: 71), «Дзвони з підвня» (Потушняк, 2007: 71), «Дощаний ранок» (Потушняк, 2007: 79), «Магічні далечі» (Потушняк, 2007: 79), «Книга» (Потушняк, 2007: 79), «Слово» (Потушняк, 2007: 82), «Золоті сні» (Потушняк, 2007: 86), «Золоте руно» (Потушняк, 2007: 96), «Темне око» (Потушняк, 2007: 99), «Бій» (Потушняк, 2007: 100), «Дивна ніч» (Потушняк, 2007: 100), «Зелена луна» (Потушняк, 2007: 103), «Тьмяна ніч» (Потушняк, 2007: 104), «Тьмянний ранок» (Потушняк, 2007: 104), «Очі богині» (Потушняк, 2007: 105), «Світання» (Потушняк, 2007: 106), «Морелла» (Потушняк, 2007: 107), «Можливості» (Потушняк, 2007: 108), «Почин любові» (Потушняк, 2007: 110), «Склянка води» (Потушняк, 2007: 112), «Віщий гомін» (Потушняк, 2007: 128), «Вона» (Потушняк, 2007: 135), «Кристали» (Потушняк, 2007: 150), «Зловіща тиша» (Потушняк, 2007: 160), «Осінні дзвони» (Потушняк, 2007: 164), «Срібні кільця» (Потушняк, 2007: 167), «Терези» (Потушняк, 2007: 170), «Прихід ночі» (Потушняк, 2007: 170), «Далекі дзвони» (Потушняк, 2007: 170), «Тайна ніч» (Потушняк, 2007: 171), «Віщий гомін» (Потушняк, 2007: 171), «Серце» (Потушняк, 2007: 172), «Дійсність 1940»

(Потушняк, 2007: 172), «Осінній день» (Потушняк, 2007: 179), «Втеча» (Потушняк, 2007: 182), «Забутий цвинтар» (Потушняк, 2007: 193), «Вершини» (Потушняк, 2007: 196), «Слово» (Потушняк, 2007: 198), «Чорний ангел» (Потушняк, 2007: 198), «Тайна життя» (Потушняк, 2007: 199), «Ти...» (Потушняк, 2007: 211), «Раб» (Потушняк, 2007: 212), «Нива...» (Потушняк, 2007: 213), «Земле...» (Потушняк, 2007: 214), «Демон» (Потушняк, 2007: 214), «Боротьба» (Потушняк, 2007: 218), «Осінній день» (Потушняк, 2007: 223), «Гаряча земля» (Потушняк, 2007: 229), «Труд» (Потушняк, 2007: 229), «Слово раба» (Потушняк, 2007: 230), «Сфінкс» (Потушняк, 2007: 230), «Осіння любов» (Потушняк, 2007: 230), «Чорні кораблі» (Потушняк, 2007: 234), «Магічне слово» (Потушняк, 2007: 236), «Леди» (Потушняк, 2007: 237), «Ти» (Потушняк, 2007: 241), «Привид» (Потушняк, 2007: 241), «Страта» (Потушняк, 2007: 242), «Зайчур» (Потушняк, 2007: 244), «Дотик» (Потушняк, 2007: 247), «Потопліні дзвони» (Потушняк, 2007: 254), «Ранкові кличі» (Потушняк, 2007: 258), «Ти» (Потушняк, 2007: 260), «Хліб. *Отцеві*» (Потушняк, 2007: 284), «Пам'ятник» (Потушняк, 2007: 285), «Наше свято» (Потушняк, 2007: 286), «Побіда» (Потушняк, 2007: 287), «Кісьба» (Потушняк, 2007: 288), «Весняна пісня» (Потушняк, 2007: 300), «Маленька пташка» (Потушняк, 2007: 310), «Місячна ніч» (Потушняк, 2007: 311), «Початок любові» (Потушняк, 2007: 317), «Південь» (Потушняк, 2007: 318).

Назви квітів, дерев та їх ознак: «Конвалії», (Потушняк, 2007: 27), «Незабудка» (Потушняк, 2007: 223), «Водяна квітка» (Потушняк, 2007: 224), «Тополя» (Потушняк, 2007: 225), «Стара сосна» (Потушняк, 2007: 226).

Назви місця призначення: «Додому» (Потушняк, 2007: 81), «В село» (Потушняк, 2007: 126).

Назви, що позначають місце дії твору: «На білих скалах» (Потушняк, 2007: 116), «На краю ночі» (Потушняк, 2007: 280).

Назви, що так чи інакше окреслюють жанр твору: «В таємнім замку. *Балада*» (Потушняк, 2007: 35), «Пісні» (Потушняк, 2007: 82), «Казка» (Потушняк, 2007: 243).

Назви, що вказують на героя твору чи його особливості: «Гість» (Потушняк, 2007: 32), «Гість» (Потушняк, 2007: 79), «Мій суперник» (Потушняк, 2007: 300), «Старий солдат» (Потушняк, 2007: 316).

Назви, що вказують на час дії: «Вечір» (Потушняк, 2007: 33), «Вечір» (Потушняк, 2007:

69), «Ранок» (Потушняк, 2007: 70), «Спросоння» (Потушняк, 2007: 70), «По півночі» (Потушняк, 2007: 70), «Ніч» (Потушняк, 2007: 80), «Світання» (Потушняк, 2007: 81), «Ранок» (Потушняк, 2007: 83), «Ніччю...» (Потушняк, 2007: 83), «Рань» (Потушняк, 2007: 125), «День» (Потушняк, 2007: 171), «Вночі» (Потушняк, 2007: 242), «Ранок» (Потушняк, 2007: 242), «Ранок» (Потушняк, 2007: 309).

Як видно із нашого дослідження, найбільшу групу становлять назви художніх творів, які вказують на об'єкт чи предмет зображення у творі. Це є свідченням того, що автор хотів сфокусувати увагу на головному образі чи мотиві твору. Водночас відзначимо використання у назвах творів великої кількості абстрактної лексики. Це засвідчує високу емоційну інтелектуальність та глибину світосприйняття, а також додатковий смисл, закладений письменником у назві твору, який може бути розтлумачений через власні асоціації й домисли.

Висновки. Проведений аналіз назв творів Федора Потушняка свідчить про те, що вони є одним із чинників формування мовної особистості письменника. Підкреслимо ще таку особливість у мовотворчості Федора Потушняка: назви його творів будуються нестандартно й нешаблонно, як і вся художня спадщина митця. У результаті проведеної роботи було здійснено комплексний аналіз назв поезій Федора Потушняка. Виділено лексико-тематичні групи та з'ясовано їх особливості у мовній картині світу письменника.

ЛІТЕРАТУРА

1. Карпенко Ю.О. Велика літера і власні назви. *Українська мова і література в школі*. 1969. № II. С. 28.
2. Карпенко Ю.О. Назва твору як об'єкт ономастики (Переважно на матеріалі творчості Миколи Бажана). *Літературна ономастика: збірник статей*. Одеса: Астро-принт, 2008. С. 29–37.
3. Павлюк М.В. Мовна характеристика назв поезій П.Г. Тичини. *Павло Тичина. Збірник статей*. Одеса, 1962. С. 264–267.
4. Потушняк Ф. Мій сад / упоряд. Д. Федака. Ужгород: ВАТ «Видавництво «Закарпаття», 2007. 576 с.
5. Янчура Д. Ономастичні школи в Україні. *Studia Ukrainica Posnaniensia*. Вип. VI. 2018. С. 45–52.